

VJEŽBE ZA RAZVOJ SPECIFIČNE KOORDINACIJE ZA JUDO SPORT

Prof.dr.sc. Hrvoje Sertić, Ivan Segedi prof.

Kineziološki fakultet, Sveučilišta u Zagrebu

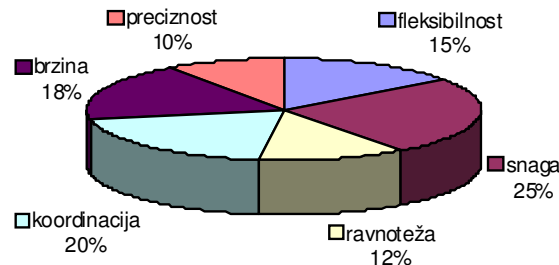
1. UVOD

Judo je borilački sport koji kao i svi borilački sportovi pripada grupi polistrukturalnih acikličkih sportova. U ovom sportu dominiraju aciklička gibanja čiji je rezultat binarna varijabla poraz – pobjeda. Sama gibanja (tehnika sporta) izvode se i ograničavaju u direktnom sukobu s protivnikom, a cilj im je simbolička destrukcija i kontrola protivnika. Tijekom borbe, borci tu simboličku destrukciju (bacanje, gušenje, poluga ili zahvat držanja) nastoje izvesti izborom više ili manje pogodne tehnike.

Tehnika juda u odnosu na druge sportove zasigurno je jedna od najbogatijih (Kuleš, 1991; Sertić, 2004; Lucić – Gržeta, 2000). Karakterizira ju veliki broj tehničkih elemenata, još veći broj različitih varijanti u kojima se oni mogu izvesti, te neiscrpan broj gibanja koja se izvode s ciljem provođenja tehničkih zamisli. Da su bogatstvo i raznolikost pokreta u judu veliki, pokazuje i potreba da se veći dio tehnike izvodi usklađenim i kombiniranim pokretima, usmjerenim u najrazličitijim pravcima sagitalne, frontalne i horizontalne ravnine. Tehnika juda još je bogatija ako se uzme u obzir činjenica da je s promjenom protivnika često puta potrebno djelomično korigirati usvojeni dinamički stereotip, kako bi tehnika i u promijenjenim uvjetima bila efikasna.

Hipotetska faktorska struktura uspješnosti u judu prikazuje motorički prostor bitan za uspješnost u judu. U judu dominiraju sposobnosti snaga, koordinacija i brzina, a ostale sposobnosti sudjeluju u nešto manjem postotku. Ovakva podjela je logična ako smo upoznati s činjenicom da se judo sastoji od velikog broja tehničkih elemenata te je faktor koordinacije nužan kako bi se ti elementi uspješno izveli, a kako se oni primjenjuju u direktnoj borbi s drugim judašom snaga će osigurati uvjete za izvođenje tehnike.

Slika 1. Hipotetska faktorska struktura uspješnosti u judu (motorički prostor)
(Sertić, 2004)

Koordinacija je sposobnost ili dimenzija koja zahvaća široko polje motoričkog djelovanja. Zbog toga postoje razna shvaćanja i definicije koordinacije. Jedna od definicija kaže da je koordinacija sposobnost upravljanja pokretima cijelog tijela ili dijelova lokomotornog sustava (Milanović, 2004).

Postoji nekoliko modela ili klasifikacija koordinacije a jedan od danas najprimjenjenijih je model od 9 primarnih faktora koordinacije (Metikoš i sur., 2003).

Svih devet opisanih faktora važni su za uspjeh u judu, a posebno kod mlađe populacije, što je i dokazano u nekim znanstvenim radovima da je koordinacija kod početnika i mladih ispred snage po značajnosti za uspjeh u judo nadmetanju (borbi) (Sertić, 2000).

Za usklađivanje pokreta u prostoru i vremenu s protivnikom i izvođenje vrlo složenih tehničko-taktičkih elemenata, potrebno je imati visoku razinu koordinacijskih sposobnosti različitog tipa. Za kvalitetno izvođenje motoričkih zadataka u judu, znakoviti su ovi hipotetski faktori koordinacije: koordinacija cijelog tijela, reorganizacija motoričkog stereotipa, brzina izvođenja kompleksnih motoričkih zadataka, agilnost ili sposobnost brze promjene smjera kretanja i brzina učenja novih motoričkih zadataka. Kod judo borbe uvijek je angažirano cijelo tijelo, a motorički se zadaci (tehnika) moraju izvoditi vrlo brzo da bi bili efikasni. Kombinacije u napadu i obrani zahtijevaju pravodobno reagiranje pri promjeni smjera kretanja, odnosno napada i obrane.

Koordinacija ruku je definirana kao sposobnost manipuliranja objektima, te kao takva u judu, u kojem dolazi do kontakta, ova dimenzija ima velik utjecaj.

Koordinacija nogu se definira kao sposobnost izvođenja kompleksnih pokreta nogama i kao takva u judu ima značajan utjecaj pri izvođenju nožnih bacanja u svim vrstama kretanja.

Koordinacija tijela se definira kao sposobnost realizacije kompleksnih motoričkih struktura premještanjem cijelog tijela u prostoru. Ova sposobnost posebno dolazi do izražaja u judu u kojem se tijelo giba po kompleksnim trajektorijama. Brzim, uzastopnim izvođenjem tih gibanja nastojimo stvoriti prednost nad protivnikom, a ovaj faktor nam omogućuje da ta gibanja izvedemo precizno i biomehanički ispravno u što kraćem vremenu.

Brzina izvođenja kompleksnih motoričkih zadataka, prema autorima, dolazi do izražaja u sportovima u kojima se natjecateljska akcija sastoji od jedne ili više povezanih i složenih struktura gibanja što je u judu konstanta, te se sve tehnike upravo i izvode povezivajući različite tehnike, odnosno pojedini tehnički elementi sastoje se od više kretnih struktura.

Reorganizacija stereotipa gibanja dolazi do izražaja u većini sportova pa i u judu. Predstavlja sposobnost sportaša da ispravi svoju već usvojenu tehniku kretanja, radi povećavanja učinkovitosti ili zbog krivo naučene tehnike, ili zbog novonastalih situacija u vrlo dinamičnoj judo borbi.

Agilnost, definiranu kao sposobnost brze promjene pravca kretanja, mnogi autori stavljaju kao zasebnu sposobnost, a ne u područje koordinacije, no svi se slažu da je ona jedna od dominantnijih obilježja sportaša. Ova sposobnost ima izuzetnu važnost u judu, budući da se situacije neprestano mijenjaju te nam nalažu da se i mi njima prilagodimo. Uspješnost brze promjene pravca kretanja i brze reorganizacije kretanja direktno utječe na rezultat u judo borbi judaš stiče veliku prednost nad protivnikom.

Koordinacija u ritmu se definira kao sposobnost koordiniranog izvođenja unaprijed zadanih kretnih struktura u zadano ili proizvoljnom ritmu. Ova sposobnost tako definirana ne dolazi do izražaja u judu zbog njihovih nepredvidljivih kretanja, no narušavanje ritma kretanja protivnika ili hvatanje ili prilagođavanje njegovom ritmu i tempu kretanja ima vrlo važnu ulogu pri izvođenju nožnih bacanja.

Brzina učenja novih motoričkih zadataka posebno dolazi do izražaja u judu koji ima preko 1500 tehnika (Kuleš, 1991). Sportaš ih naravno ne može sve savladati kvalitetno, no ova mu sposobnost svakako u tome pomaže da ih svalada što više ili elementarno upozna da bi znao kojom tehnikom i kako način ga protivnik želi ili namjerava napasti.

Timing bi se mogao definirati kao sposobnost određivanja pravovremenog trenutka za početak izvođenja nekog novog gibanja ili nove faze gibanja u složenim strukturama kretanja. Ovaj faktor je zamjetan u uvjetima učenja novih tehnika jer povezivanje faza pojedinog gibanja direktno ovisi o ovoj sposobnosti. Ova se motorička sposobnost često manifestira u onim

situacijama, gdje pravovremena i optimalno izabrana motorička reakcija značajno doprinosi ostvarenju prednosti u realizaciji napadačke ili obrambene natjecateljske aktivnosti, što se zorno uočava u mnogim sportskim igrama i borilačkim sportovima (Metikoš i suradnici, 2003). Kod juda je posebno naglašena i kod faze napada ali i kvalitetne i pravovremene obrane.

2. TRENING KOORDINACIJE

Trening koordinacije u judu možemo podijeliti na bazični, specifični i situacijski.

Bazične vježbe: koordinacija pomoću pomagala (ljestve za koordinaciju)

spretnost na tlu-akrobatika (kolutovi, padovi, premet strance, vježbe na trampolinu)

judaški padovi-naprijed, natrag, u stranu, preskoci preko partnera, gimnastički preskoci, razne sportske igre.

Specifične vježbe za judo: izvođenje novih elemenata u stojećem stavu, izvođenje novih elemenata u parteru.

Situacijske vježbe za judo: mogu se provoditi kroz sve specifične metodičke postupke za judo od uchi komija i nage komija do shiaia.

Pod situacijskim vježbama judaši i judo treneri pretežno podrazumjevaju SAMO randorije odnosno trening borbe – sparinge, dok u taj segment treninga možemo uključiti cijeli niz pripremnih vježbi koje prethode randorijima i borbama.

Prvenstveno je bitno kvalitetno, točno i precizno naučiti tehnike, zatim različite izvedenice iz bazičnih tehnika te kombiniranje naučenih tehnika. Samo izvođenje tehnika u judo borbi izvodi se u varijabilnim-promjenjivim uvjetima koje se očituju: različitim antropometrijskim karakteristikama protivnika, različitom razinom motoričkih sposobnosti protivnika, različitim tehnikama koje se u borbi primjenjuju (od strane ukea i torija), različitim vrstama i čvrstoćama kimona te drugim sličnim čimbenicima.

Da bi se tehnika naučila i mogla u borbi prilagoditi svakom suparniku potrebno ju je i vježbati na različitim sparring partnerima te izvoditi na više načina i iz više pozicija i situacija.

Jedan od osnovnih metodskih postupaka u judu za učenje ali i uvježbavanje tehnika je uchi komi (izvođenje prve dvije faze bacanja – izvlačenje iz ravnoteže / kuzushi i postavljanje tijela u pravilnu poziciju / tsukuri) koji se može izvoditi u različitim uvjetima i na različite načine.

Za razvoj specifične koordinacije potrebno je sistematski započeti vježbanje uchi komija s istom tehnikom bacanja ali u lijevu i desnu stranu na način da se izvodi prvo pet ulazaka u desno a zatim u lijevu stranu. Nakon toga istih deset ulazaka izvodi se naizmjenično na

lijevu i desnu stranu. Sljedeća vježba u nizu je izvođenje vježbe lijevo desno ali s različitim bacanjima iz iste skupine bacanja (u judu postoje 4 skupine bacanja - ručna, nožna, bočna i požrtvovna) npr. tai otoshi i ippon seoi nage. Iduća vježba u nizu jest da se izvodi uchi komi lijevo i desno ali sa bacanjima iz dvije skupine bacanja - bočna i ručna.(npr. koshi guruma i ippon seoi nage) ili ručna i nožna (npr. morote seoi i ouchi gari) ili bočna i nožna (npr. harai goshi i ouchi gari).

Nakon upotrebe prethodno navedenih načina uchi komija sve navedeno se može proširiti sa još sva metoda postupka (pushi gari – sa podizanjem ukea) i kake ai (sa završnim bacanjem partnera nakon nekoliko ulazaka u bacanje).

Sljedeća ,mogućnost za razvoj specifično- situacijske koordinacije koristi se također uchi komi ali kombinacijom tehnika naprijed-nazad ili nazad-naprijed. Kod ovih kombinacija najčešće kombiniramo tehnike iz različitih grupa tehnika (bočna ili ručna s nožnim bacanjima). Npr. ako se napada u oba slučaja ista noga kombiniraju se bacanja harai goshi i osoto gari, ili ako se kombiniraju različiti smjerovi napada s napadom na različite noge protivnika koristi se kombinacija bacanja harai goshi i ouchi gari. Ta kombinacija bacanja harai goshi i ouchi gari se izvodi dijagonalno glede smjera i strane izbacivanja iz ravnoteže protivnika (naprijed desno i nazad lijevo).

Kombinacije koje sadrže tri bacanja mogu se formirati od bacanja iz dvije ili tri skupine a isto tako i iz tri smjera neravnoteženja protivnika. (naprijed, nazad lijevo pa nazad desno ili naprijed pa nazad desno i nazad lijevo ili naprijed desno , naprijed lijevo pa nazad lijevo i nazad desno, ili naprijed desno pa nazad lijevo i nazad desno. Također se mogu navedene vježbe i kombinacije uchi komija izvoditi sa podizanjem – pushi gari (kod onih bacanja kod kojih je to moguće) , te sa zadnjim bacanjem u seriji – kake ai, ili konstantno izvoditi bacanja – nage komi.

Izvoditi bacanja odnosno uvježbavati situacijsku specifičnu koordinaciju sa već naučenim i savladanim tehnikama moguće je i kod kombinacija u sve četiri strane naprijed ili naprijed desno, naprijed lijevo, nazad lijevo i nazad desno. Kombinacije smjerova i strana sa izvođenjem bacanja iz dvije ili čak tri skupine predstavlja i za judaše sa vrlo visokim tehnički uvježbanim tehnikama ekstremno teške koordinacijske zahtjeve. Povezujući tri skupine bacanja sa četiri smjera neravnoteže odnosno kombinirajući stranu i smjer bacanja , također sa različitim metodskim postupcima tipa pushi gari (s podizanjem protivnika) ili kake ai (zadnje ponavljanje u seriji baciti) ili nage komi (samo izvođenje bacanja u cijelosti), predstavlja izuzetno komplicirane vježbe i za judo eksperte, odnosno majstore juda (crne pojaseve).

Kada se prethodnom navedenom dodaju i kretne strukture iz jednog do dva koraka odnosno kretanje (polukružna) u svim smjerovima vježbe postaju još zahtjevnije za izvođenje ali podižu vježbača na visoku razinu specifičnih situacijskih koordinacijskih sposobnosti.

3. ZAKLJUČAK

Kombinirajući različite modalitete rada od vježbanja na mjestu ili iz jednog do dva koraka ili polukružnog i pravolinijskog kretanja u svim smjerovima, različite metodičke specifične postupke i bacanja iz različitih skupina (ručna, nožna i bočna) kod judaša razvijamo specifičnu situacijsku koordinaciju koja mu je potrebna u borbi. Na taj način trenirani judaš može se puno kvalitetnije i brže prilagoditi novonastalim situacijama u borbi te reagirati kvalitetnije, zrelije i efikasnije.

Navedene kombinacije vježbi, tehnika i smjerova neizostavni su dio treniga svakog judaša od početka bavljenja judom do vrhunske sportske judaške karijere samo se na početku bavljenja i u razvojnim fazama takve vježbe upotrebljavaju u glavnom dijelu treniga dok se kod starijih judaša koriste u pripremnom dijelu treninga prije borbi, randorija ili uvježbavanja tehničko taktičkih varijanti.

4. LITERATURA

1. Kuleš, B. (1991). Judo. Tribina, Zagreb.
2. Lucić, J. & Gržeta, M. (2000). Judo u hrvatskoj vojsci. Zagreb: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske.
3. Metikoš, D., Milanović, D., Prot, F., Jukić, I., Marković, G. (2003). Teorijske i metodičke osnove razvoja koordinacije. U Milanović, D., Jukić, I. (ur). Kondicijska priprema sportaša, Zbornik radova međunarodnog znanstveno-stručnog skupa, Zagreb, 21-22. Veljače 2003, str. 264-270. Zagreb, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu; Udruga kondicijskih trenera Hrvatske.
4. Milanović, D. (2004). Teorija treninga. Priručnik za praćenje nastave i pripremanje ispita. Kineziološki fakultet, Sveučilišta u Zagrebu.
5. Sertić, H. (2004). Osnove Borilačkih Sportova. Kineziološki fakultet, Zagreb.
6. Sertić, H. (2000). Relacije nekih motoričkih, antropometrijskih i konativnih varijabli s uspjehom u borbi, brzinom učenja i kvalitetom izvođenja tehnike bacanja u judu. (Doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu). Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu, Sveučilišta u Zagrebu.